

[View this email in your browser](#)

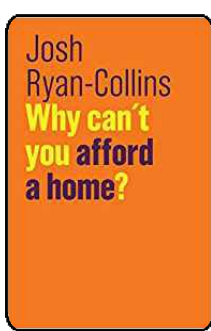

NIEUWSBRIEF DECEMBER 2018

Waarom wordt wonen steeds duurder?

Op 15 januari zal de Britse econoom **Josh Ryan-Collins** deze vraag beantwoorden a.d.h.v. zijn boek *Why can't you afford a home?* In Pakhuis de Zwijger zal hij met Nederlandse politici en economen bespreken hoe relevant zijn analyse is voor Nederland, het land met één van de hoogste hypotheekschulden ter wereld. Ligt de oplossing in het bouwen van meer huizen? Of hebben we meer fundamentele financiële en economische hervormingen nodig? En zo ja, welke precies?

Kijk voor meer informatie en het reserveren van een plek op de [website](#) van Pakhuis de Zwijger.

Sustainable Pension Investments Lab

Kennispaper 'Klimaatverandering voor pensioenfondsen'

Eind november presenteerde SPIL het kennispaper *Wat te doen met klimaatverandering?* In dit paper worden de stappen op een rij gezet die pensioenfondsbestuurder en – uitvoerder nu kunnen zetten om toekomstige klimaatverandering en de energietransitie zo goed mogelijk te doorstaan.

SFL-directeur en SPIL-lid **Rens van Tilburg** was, samen met Corien Wortmann (ABP), te gast bij Radio 1 om over het paper te praten. Bekijk dat fragment [hier](#) terug.

Kennispaper 'Langetermijnbeleggen'

Medio december presenteerde SPIL hun vijfde kennispaper, genaamd: [Langetermijnbeleggen](#). In dit paper wordt de inrichting van langetermijnbeleggen, en de bijbehorende mandaten, besproken voor pensioenfondsbestuurders. SPIL-lid en een van de auteurs **Alfred Slager**: "Om ondernemingen te kunnen stimuleren zich op de lange termijn te richten dient dit vanaf het begin een uitgangspunt te zijn bij het ontwerpen van het mandaat, het vormgeven van het beleggingsbeleid en het selecteren van de uitvoerder."

Kijk voor meer informatie over beide kennispapers op [de site van SPIL](#).

SFL in het nieuws

SFL-leden
Harald Benink is voorzitter van het [European Shadow Financial Regulatory Committee](#), een consortium van elf Europese, onafhankelijk experts die jaarlijks het financiële systeem analyseren. In hun laatste publicatie zoomen ze in op de status van het systeem 10 jaar na de crisis: "[Is Europe heading towards a New Financial Crisis?](#)". In deze publicatie stellen ze een schuldverlichting voor Europese landen met hoge schulden voor, middels het Europees Stabiiliteitsmechanisme.

Daarnaast schreef Benink samen met SFL-voorzitter **Arnoud Boot** een [opiniestuk](#) in de Volkskrant over de toekomst van de Volksbank en het nieuwe medebeslissingsrecht voor alle stakeholders (aandeelhouder, klant, medewerker, maatschappij). Ze betwisten "of dit op termijn waardecreërend beleid teweegbrengt" en zijn voorstander van "een codering van missie, statuten en strategie die het speelveld afbakent".

Klaas van Egmond biedt in een [gastcolumn](#) in het NRC handvatten om de huidige tijd van crises door te komen. Hij ziet een belangrijke rol weggelegd voor de "veel te grote financiële sector".

Dirk Bezemer publiceerde samen met Brits econoom Josh-Ryan Collins, Frank van Lerven en Lu Zhang een paper over kredietsturingbeleid. Onder de noemer *Credit where it's due* pleegden zij een historische, theoretische en empirische analyse van kredietallocatie. In de decennia tussen 1973 en 2005 vinden ze o.a. dat "de liberalisering van de kredietmarkten (...) samengaat met een lager aandeel leningen aan niet-financiële ondernemingen".

Op 10 december stond Pakhuis de Zwijger in het teken van een avond over 'Groen Geld'. SFL-lid **Dirk Schoenmaker** ging dieper in op de kansen die duurzaam investeren biedt. A.d.h.v. voorbeelden gaf hij aan dat de eerste studies naar het onderwerp aantonen dat een focus op relevante ESG-factoren hogere rendementen kunnen opleveren. De avond is [hier](#) integraal terug te kijken.

The Financial Times publiceerde een korte [reactie](#) van SFL-directeur **Rens van Tilburg** op een [artikel](#) over centrale banken en duurzaamheid. Van Tilburg stelt dat centrale banken het niet moeten laten bij het benoemen van duurzame risico's, maar deze ook moeten meenemen in het monetaire- en toezichtsbeleid. Dit kan door bijvoorbeeld zelf minder fossiel-intensieve bedrijfsobligaties op de balans te nemen en door hogere kapitaal-eisen te stellen aan financiële instellingen die dat wel doen. Lees hier de uitgebreidere [reactie](#) van Rens.

Op dinsdag 11 december werd er door Follow the Money een avond georganiseerd die in het teken stond van *10 Jaar na de financiële crisis*. SFL-lid **Mark Sanders** nam deel in het panel met Tweede Kamerlid Pieter Omtzigt en Wim Boonstra, econoom bij de Rabobank. Sanders: "We staan voor een enorme transitieopgave en banken moeten daarom veel méér risico nemen. Maar daarvoor moeten onze deposito's wel eerst van de bankbalans". De avond is integraal terug te kijken via [deze link](#).

Marleen Janssen-Groesbeek is een van de drie experts die plaats heeft genomen in de [Advisory Panel on Responsible Banking](#). Het panel is een uitkomst van het in 2016 ondertekende IMVO-convenant banken, dat banken, ngo's, vakbonden en de overheid beter in staat stelt mensenrechten in acht te nemen. **Janssen-Groesbeek**: "banken vragen met dit panel openbaar om advies, waarbij dit panel banken advies kan bieden bij moeilijke vraagstukken". Lees er meer over op de website van de [NVB](#).

SFL-onderzoekers
SFL-onderzoeker **Elisa Achterberg** onderzoekt de waarde van blockchain en cryptocurrencies voor de circulaire economie. In dit [filmpje](#) geeft ze samen met andere betrokkenen bij de *cryptoweek* van ABN-AMRO haar visie op de mogelijkheden.

Friedemann Polzin sprak op BNR Nieuwsradio over de mismatch tussen groene investeerders en groene projecten. "Voor veel banken en pensioenfondsen zijn groene projecten vaak te innovatief en te klein. Nieuwe bronnen zoals crowdfunding kunnen ervoor zorgen dat bedrijven gezamenlijk investeren in kleinere projecten, waarna ze kunnen opschalen". Luister het interview [hier](#) terug. **Polzin** is daarnaast lid van Kamerkoor Next dat je [hier](#) in (Kerst)actie kunt zien.

Helen Toxopeus bezocht in Parijs een [conferentie](#) over klimaatfinanciering. In haar [blogpost](#) beschrijft ze de drie strategieën die nu door de financiële sector worden gebruikt om klimaatfinanciering op te schalen (regulering, business case vinden en samenwerking).

Hoorzitting Tweede Kamer: 'Stand van zaken financiële sector'

Op woensdag 12 december vond in de Tweede Kamer een hoorzitting plaats over [de stand van zaken in de financiële sector](#). SFL-voorzitters **Arnoud Boot** en **Peter Blom** leverden middels position papers ([Boot](#), [Blom](#)) input voor deze vergadering. SFL-lid **Irene van Stavereen** sprak ook in dit debat. De volledige commissievergadering is [hier](#) terug te kijken.

Naar aanleiding van de hoorzitting verscheen [dit opiniestuk](#) van **Arnoud Boot** en **Harald Benink** in het Financieel Dagblad. Ze stellen onomwonden dat "dichtreguleren van de bancaire sector enkel leidt tot 'schijnzekerheid'". Ook gerelateerd aan de hoorzitting was [dit interview](#) met **Peter Blom** op BNR nieuwsradio. Blom geeft aan dat "banken nog een tandje moeten bijzetten om problemen in de financiële sector in de toekomst te voorkomen".

Groene financiële educatie

Wat moeten financieel adviseurs weten over klimaatrisico's?
SFL heeft gereageerd op een [overheidsconsultatie](#) met betrekking tot de eindtermen van de examens financiële dienstverlening (wet Wft). Tot onze grote verbazing wordt er in de huidige wetgeving over de eindtermen van de examens financiële dienstverlening met geen woord gerept over klimaatrisico's. Dit ondanks de duidelijke implicaties voor de financiële sector. Het SFL heeft een opsomming gegeven van de huidige richtlijnen die onder de noemer ESG vallen. Klik [hier](#) voor de reactie van het Sustainable Finance Lab.

Erasmus University: Executive Education Sustainable Finance 2019
De Rotterdam School of Management aan de Erasmus Universiteit biedt van 17 t/m 19 april 2019 een nieuwe editie van het programma '[Sustainable Finance for Executives](#)' aan. Tijdens het programma wordt gekeken naar de rol van de financiële sector binnen de duurzaamheidstransitie, effectieve engagementstrategieën, langetermijnwaardecreatie en hoe kennis over financiële duurzaamheid om te zetten valt in praktisch uitvoerbaar beleid. SFL-lid **Dirk Schoenmaker** is oprichter van het programma en tevens auteur van het pas verschenen handboek [Principles of Sustainable Finance](#).

Nyenrode: Finance in Transitie
Nyenrode biedt, in samenwerking met het [Platform voor Duurzame Financiering](#), vanaf 14 mei 2019 het educatieprogramma [Finance in Transitie](#) aan. Een programma voor beslissers en bestuurders binnen financiële instellingen over "hoe om te gaan met transities binnen (land)bouw, energie en klimaat".

Agenda

14 januari t/m 18 januari: Week van de Circulaire Economie
Namens het Sustainable Pension Investments Lab zal in deze week een nieuw kennispaper gepubliceerd worden. Kennispaper 6 zal gaan over het handelingsperspectief voor pensioenfondsen omtrent *de transitie naar een circulaire economie*.

15 januari
[Discussieavond](#) met Brits econoom Josh Ryan Collins in Pakhuis de Zwijger. Samen met Nederlandse politici en economen staat de vraag *Why Can't You Afford a Home?* centraal.

16 januari
Hoe financier je circulaire bouw? (besloten event)
[Circle Economy](#) organiseert met de partners van de [Community of Practice \(CoP\): Circulaire Bouw](#) dit evenement. Het evenement is besloten, maar bij eventuele beschikbaarheid worden er plaatsen geopend. Geïnteresseerden kunnen voor meer informatie en het whitepaper contact opnemen met projectmanager Aglaia Fischer via aglaia@circle-economy.com.

[Share](#) [Tweet](#) [Forward](#)

CONTACT

Sustainable Finance Lab
Kriekenpitplein 21
Utrecht, 3584EC
Netherlands

[Add us to your address book](#)

Copyright © 2018 Sustainable Finance Lab, All rights reserved.
U ontvangt dit bericht, omdat u hebt aangegeven interesse te hebben in de activiteiten van het SFL.

[unsubscribe from this list](#) [update your subscription preferences](#)